

LAKIALOITE 33/2011 vp

Laki rikoslain 20 luvun 6 ja 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa esitetään, että lapsiin kohdistuvien seksuaalisten hyväksikäyttörikosten vähimmäisrangaistukset korotetaan samansuuruisiksi kuin raiskausrikoksissa on tällä hetkellä.

Aloitteessa ehdotetaan, että rikoslain 20 luvun 6 §:ssä tarkoitettu lapsen seksuaalisen hyväksikäytön vähimmäisrangaistus muutetaan vastaamaan rikoslain 20 luvun 1 §:ssä tarkoitettua raiskauksen vähimmäisrangaistusta. Ehdotettu toimenpide tarkoittaa lapsen seksuaalisen hyväksikäytön nykyisen neljän kuukauden vä-

himmäisrangaistuksen koventamista yhdeksi vuodeksi vankeutta. Lakialoitteessa ehdotetaan myös, että rikoslain 20 luvun 7 §:ssä tarkoitettu törkeän lapsen seksuaalisen hyväksikäytön vähimmäisrangaistus muutetaan vastaamaan rikoslain 20 luvun 2 §:ssä tarkoitettua törkeän raiskauksen vähimmäisrangaistusta. Ehdotettu toimenpide tarkoittaisi törkeän lapsen seksuaalisen hyväksikäytön nykyisen vähimmäisrangaistuksen, yhden vuoden vankeutta, muuttamista vähintään kahdeksi vuodeksi vankeutta.

PERUSTELUT

Nykyisen lainsäädäntömme mukaan lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä tuomitaan vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi. Törkeästä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä rangaistus on vankeutta vähintään vuosi ja enintään kymmenen vuotta. Oikeuskäytäntömme mukaan rikoksentehtyjä tuomitaan pikemminkin laissa mainitun vähimmäis- kuin enimmäisrangaistuksen mukaisesti. Nykyisin rikoksista tuomittuja rangaistuksia ei voida pitää yleisesti hyväksyttävänä eikä yleisen oikeustajun mukaisina, kun tarkastellaan erityisesti teon traumatisoivia ja haitallisia seurauksia uhrille. Seksuaalinen hyväksikäyttö aiheut-

taa useasti lapselle kipua ja psykosomaattisia oireita. Uhrin toipuminen voi kestää pitkään, eikä uhri usein toivu traumaistaan koskaan.

Kun tarkastellaan lapsiin kohdistuvia rikoksia yleisesti ottaen, voidaan todeta, että lapset ovat herkin ja haavoittuvain ryhmä eikä heillä ole missään tilanteessa mahdollisuutta puolustautua aikuisen tavoin. Tämän lisäksi lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö on etenkin perheen sisäisissä tapauksissa pitkään jatkuva ja julma rikos, mikä tulisi erityisesti ottaa huomioon rangaistusasteikkoja määritettäessä. Erityisesti on korostettava myös sitä, että pääsääntöisesti lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö on rikoslaji, jossa esiin-

tyy runsaasti uusintarikollisuutta ja rikollisella on useita uhreja. Tämän lisäksi poliisin tietoon tulleiden rikosten määrä on kasvanut vuosittain. Näin ollen pidempi tuomio yleisestävissä mielessä vähentäisi rikoksen uusimismahdollisuutta ja rikosten todellisen määrän kasvua rikosten tekijän vankilassaoloaikana.

Riihimäen vankilassa on käytössä seksuaalirikoksiin syyllistyneille erityinen hoito-ohjelma, jonka tulokset ovat olleet lupaavia. Julkisuudessa on kerrottu, että tällaisessa hoidossa olevista vangeista kaikki eivät kuitenkaan ehdi käydä hoitoa loppuun saakka, koska tuomio on liian lyhyt. Lisäksi osa tuomituista ei pääse lyhyen rangaistuksensa vuoksi lainkaan hoitoon. Vapaana oleva seksuaalirikollinen ei välttämättä ole motivoitunut hoidon vastaanottamiseen, kun vastaavasti vankilassa ollessa halu hoito-ohjelmaan osallistumiseen on suurempi.

Vähimmäisrangaistuksien koventamisesta puhuttaessa usein pidetään ongelmallisena vankeiden määrän ja kustannuksien lisääntymistä. On kuitenkin muistettava, että kyseessä on rikoslaji, jossa on huomattavan paljon uusintarikollisuutta. Oikeuskäytännön kokonaisvaltainen muuttaminen ankarampaan suuntaan lapsen seksuaalisessa hyväksikäytössä ja sen törkeässä tekemuodossa vähentävät seksuaalirikoksia. Se edelleen vähentää rikoksien aiheuttamaa inhimillistä kärsimystä ja kustannuksia, joita rikosten jälkeinen hoito aiheuttaa uhrille sekä tekijälle. Tämän lisäksi rikosten vähentyessä myös muun muassa esitutkintavaiheen ja tuomioistuinvaiheen kustannukset vähenisivät.

Säädösperustana on otettava huomioon YK:n lasten oikeuksien julistus, josta sittemmin muodostui valtioita oikeudellisesti velvoittava, alle 18-vuotiaita lapsia koskeva lasten oikeuksien sopimus. Se takaa lapsille kuuluvat ihmisoikeu-

det ja asettaa valtioille ensisijaisen vastuun toteuttaa ne. Sen neljä yleistä periaatetta ovat syrjimättömyys (artikla 2), lapsen edun huomioiminen (artikla 3), oikeus elämään ja kehittymiseen (artikla 6) sekä lapsen näkemysten kunnioittaminen (artikla 12). Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön ja sen törkeän tekemuodon vähimmäisrangaistuksien koventaminen on linjassa lapsen oikeuksien sopimuksessa mainittujen periaatteiden kanssa.

Myös hallitusohjelmassamme tuodaan esille rikosten uhrien aseman parantaminen ja erityisesti ns. haavoittuviin ryhmiin (lapset, vanhukset, vammaiset jne.) kohdistuvan väkivallan parempi tunnistaminen ja sen ehkäisy. Esitetty lainsäädännöllinen muutos toteuttaisi myös hallitusohjelmaan kirjattua tavoitetta etenkin rikosten uhrin aseman parantamisessa sekä haavoittuvaan ryhmään, lapsiin, kohdistuvan väkivallan ehkäisyä. Tämän lisäksi hallitusohjelmassa viitataan seksuaalirikoslainsäädännön kiristämiseen, jota ehdotettu lainsäädännöllinen muutos lapsen seksuaalisessa hyväksikäytössä ja sen törkeässä tekemuodossa suoraan toteuttaisi.

Lapsiin kohdistuvia seksuaalirikoksia pitää ehkäistä monin eri keinoin. Lapsille annettava valistus, poliisin ns. paljastava tutkinta ja lainsäädännön muutokset, mm. lasten kanssa työskentelevien turvallisuusselvitykset, ovat hyviä, mutta eivät riittäviä keinoja. Seksuaalirikoksiin syyllistyneet täytyy jatkossa pitää lakialoitteen mukaisesti entistä pidempään vankilassa, jossa he saavat asianmukaista hoitoa ja jossa he eivät ole vaaraksi lapsille.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

rikoslain 20 luvun 6 ja 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 20 luvun 6 ja 7 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 540/2011, seuraavasti:

20 luku

Seksuaalirikoksista

6 §

Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö

Joka koskettelemalla tai muulla tavoin tekee kuuttatoista vuotta nuoremmalle lapselle seksuaalisen teon, joka on omiaan vahingoittamaan tämän kehitystä, tai saa tämän ryhtymään sellaiseen tekoon, on tuomittava lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä vankeuteen vähintään yhdeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä tuomitaan myös se, joka on sukupuoliyhteydessä kuuttatoista vuotta nuoremmalla lapsella, jos rikos ei 7 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla ole kokonaisuutena arvostellen törkeä. Lisäksi lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä tuomitaan se, joka menettelee 1 momentissa tai edellä tässä momentissa tarkoitetulla tavalla kuusitoista vuotta täyttäneen lapsen kanssa, jos tekijä on lapsen vanhempi tai vanhempaan rinnastettavassa asemassa lapseen nähden sekä asuu lapsen kanssa samassa taloudessa.

Yritys on rangaistava.

7 §

Törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö

Jos

1) tekijä on sukupuoliyhteydessä kuuttatoista vuotta nuoremmalla lapsella tai 6 §:n 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa kuusitoista vuotta ei kahdeksantoista vuotta täyttäneen lapsen kanssa taikka

2) lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä

a) kohteena on lapsi, jolle rikos lapsen iän tai kehitystason vuoksi on omiaan aiheuttamaan erityistä vahinkoa,

b) rikos tehdään erityisen nöyryyttävällä tavalla tai

c) rikos on omiaan aiheuttamaan erityistä vahinkoa lapselle hänen tekijää kohtaan tuntemansa erityisen luottamuksen tai muuten tekijästä erityisen riippuvaisen asemansa vuoksi,

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava törkeästä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä vankeuteen vähintään kahdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Helsingissä 4 päivänä marraskuuta 2011

Kari Tolvanen /kok
Pauli Kiuru /kok
Kalle Jokinen /kok

Eero Suutari /kok
Markku Eestilä /kok
Sinuhe Wallinheimo /kok

LA 33/2011 vp — Kari Tolvanen /kok ym.

Outi Mäkelä /kok	Reijo Tossavainen /ps
Jukka Kopra /kok	Laila Koskela /ps
Janne Sankelo /kok	Juha Väätäinen /ps
Reijo Hongisto /ps	Anssi Joutsenlahti /ps
Mika Niikko /ps	Pietari Jääskeläinen /ps
Markku Mäntymaa /kok	Lea Mäkipää /ps
Raija Vahasalo /kok	Pertti Virtanen /ps
Marjo Matikainen-Kallström /kok	Timo Soini /ps
Anne Louhelainen /ps	Pirkko Ruohonen-Lerner /ps
Johanna Jurva /ps	Tapani Tölli /kesk
Tom Packalén /ps	Kristiina Salonen /sd
Sofia Vikman /kok	Aino-Kaisa Pekonen /vas
Ismo Soukola /ps	Elisabeth Naulé /r
Lenita Toivakka /kok	Antti Rantakangas /kesk
Suna Kymäläinen /sd	Antti Kaikkonen /kesk
Anne Holmlund /kok	Merja Kuusisto /sd
Peter Östman /kd	Jussi Niinistö /ps
Juho Eerola /ps	Hanna Tainio /sd
Sauli Ahvenjärvi /kd	Eila Tiainen /vas
Pia Kauma /kok	Risto Kalliorinne /vas
Aila Paloniemi /kesk	Pirkko Mattila /ps
Sari Palm /kd	Sari Sarkomaa /kok
Jaana Pelkonen /kok	Olli Immonen /ps
Arto Satonen /kok	Jani Toivola /vihr
Tapani Mäkinen /kok	Esko Kiviranta /kesk
Jouko Jääskeläinen /kd	Kimmo Kivelä /ps
Anne-Mari Virolainen /kok	Markku Eestilä /kok
James Hirvisaari /ps	Heikki Autto /kok
Annika Saarikko /kesk	Satu Haapanen /vihr
Hanna Mäntylä /ps	Maarit Feldt-Ranta /sd
Ari Jalonen /ps	Timo Heinonen /kok
Maria Lohela /ps	Petteri Orpo /kok
Vesa-Matti Saarakkala /ps	Leena Harkimo /kok
Ville Vähämäki /ps	Mikko Alatalo /kesk
Pentti Oinonen /ps	Sanna Lauslahti /kok
Arja Juvonen /ps	Ben Zyskowicz /kok
Jari Lindström /ps	Pertti Salolainen /kok
Kaj Turunen /ps	Eero Lehti /kok
Ritva Elomaa /ps	Lasse Männistö /kok
Osmo Kokko /ps	Ilkka Kanerva /kok
Maria Tolppanen /ps	